

Luku 13: Näkökulmia tehtäviin ja kuviin

Kuvatehtävä s. 105

Mitä kuvion euribor-korot kertovat talouden suhdanteista?

- Kuvion korkokehitys alkaa vuodesta 2007, jolloin oli finanssikriisiä edeltävä noususuhdanne. Korkotasoa oli nousussa.
- Vuoden 2008 finanssikriisin seurauksena korot laskivat jyrkästi.
- Finanssikriisissä vältettiin pahimmat uhkakuvat, ja vuoden 2010 lopulla korot lähtivät kohoamaan. Nousua jatkui vuoden 2011 loppuun, jolloin alkoi melko jyrkkä alamäki. Laskun taustalla olivat eurokriisi ja maailmantalouden heikentynyt tilanne.
- Korot laskivat lähelle nollassa vuoden 2012 aikana, minkä jälkeen ne ovat pysyneet historiallisen alhaisella tasolla. Korot ovat painuneet jopa alle nollan.
- Vuosia kestänyt alhainen korkotasoa kertoo euroalueen suurista talousongelmista. 2010-luvun lopussa korkotasoa alkoi kohota ja lähestyä nollassa, mutta koronakriisin aiheuttamat talousongelmat painoivat sen jälleen lasku-uralle.

Kuvatehtävä s. 108

Rahoituslaitosten mainokset kuvaavat omaa aikaansa. Miten mainoksissa näkyvät 1950-luvun ja 2000-luvun arvot ja suhtautuminen rahaan?

- 1950-luvun mainoksessa kehoitetaan suoraan välttämään tuhlausta ja säästämään rahat pankkitilille. 2000-luvun mainoksessa kuluttajaa houkuttelee lainaamaan rahaa omaan hyvinvointiin ja elämysten toteuttamiseen.
- 1950-luvulla Suomi oli vasta muuttumassa kulutusyhteiskunnaksi, joten säästäväisyys ja varautuminen ”pahan päivän” varalle olivat perinteisiä hyveitä. Sen vuoksi mainoksessakin suhtaudutaan kuluttamiseen varovaisesti ja säästämiseen suosivasti.
- 1950-luvulla Suomi oli kaupungistumassa, mikä näkyy mainoksenkin miljöössä. Tausta kuitenkin viittaa rentoon vapaa-ajan viettoon, ei kiireiseen työelämään, mikä on pinnalla monissa nykymainoksissa. 2000-luvun hiihtomainoksessa kuitenkin viitataan suoraan rentoon vapaa-ajan viettoon.
- 1950-luvun kuvan taustalla on ravintolassa juhlivia ihmisiä. Kuvan henkilö näyttää pohtivan, pitäisikö hänen liittyä seuraan. 2000-luvun mainos korostaa urheilullista ja yksilöllistä vapaa-ajan viettoa.
- 1950-luvun mainoksen mies on pukeutunut siististi ja huolitellusti, ja hän vaikuttaa perinteitä kunnioittavalta. 2000-luvun mainoksessa hiihtäjä on pukeutunut rentoon retkeilyasuun.
- Kuvat kertovat myös tarpeiden muutoksesta. 1950-luvulla vedottiin turvallisuuteen: ”Raha on tilillä hyvässä tallessa.” 2000-luvulla rahalla tyydytetään korkeinta tarvetta ”itsensä toteuttamisesta”. Elintaso on siis selvästi noussut.

Perustehtävät

1. Mitä eri tehtäviä rahalla on?

- vaihdon väline
- maksuväline
- arvon mitta ja säilyttäjä

2. Mihin pankkeja tarvitaan?

- Pankit ovat rahoituslaitoksia. Ne myöntävät luottoja mm. kotitalouksille ja yrityksille.
- Rahat voi tallettaa pankkiin, jossa ne ovat hyvässä turvassa. Pankki maksaa pitkäaikaiselle talletukselle pientä korkoa
- Pankit välittävät maksuja ja tarjoavat asiakkailleen erilaisia sijoitus- ja vakuutuspalveluita.
- Keskuspankit vastaavat rahahuollosta ja rahapolitiikasta.

3. Mistä eri syistä yleinen korkotasoa vaihtelee?

- Korko on rahan hinta. Kuten muidenkin hyödykkeiden, myös rahan hinta nousee, kun kysyntä kasvaa, ja laskee, kun kysyntä vähenee.
- Julkinen valta ohjaa yleistä korkotasoa. Tätä kutsutaan rahapolitiikaksi. Eniten valtaa on keskuspankeilla, koska niiden päättämä ohjauskorko vaikuttaa yleiseen korkotasoon.
- Taloussuhdanteet vaikuttavat korkotasoon. Korko nousee noususuhdanteessa ja laskee laskusuhdanteessa.

Syventävät tehtävät

4. Pohdi, miten kuntien taloutta voitaisiin kohentaa.

- Pankit luovat uutta rahaa myöntämällä luottoja.
- Keskuspankki luo rahaa myöntäessään lainoja talletuspankeille.
- Talletuspankit luovat rahaa myöntäessään lainoja asiakkailleen. Tätä kutsutaan luotonlaajennukseksi.
- Rahan arvo ei enää perustu mihinkään fyysiseen; aikoinaan rahan arvo saattoi perustua esim. kullan määrään keskuspankissa. Lisäksi suurin osa rahasta on digitaalisessa muodossa ja käteistä rahaa on vain muutama prosentti.

5. Mitä tarkoittaa viitekorko, ja miten eri viitekorot eroavat toisistaan?

- Viitekorko tarkoittaa korkoa, johon asiakkaan laina sidotaan.
- Euribor on yleisin viitekorko. Sen taso perustuu rahan kysyntään ja tarjontaan. Euribor määritellään joka pankkipäivä. Mikäli asiakkaan viitekorko on euribor, hänen lainansa korkotasoa tarkistetaan euriborista sovituin väliajoin (esim. 3 tai 12 kk).
- Prime-koron pankki määrittelee itse. Asiakkaan lainan korkotasoa muuttuu, kun pankki muuttaa prime-korkoaan.
- Kiinteä korko pysyy samalla tasolla sovitun ajan. Se on eräänlainen vakuutus koronnousua vastaan, joten lähtötaso on yleistä korkotasoa korkeampi.

6. Laadi muistilista asioista, jotka kannattaa pitää mielessä, kun haet pankista lainaa.

- Tarvitsenko todella lainaa?
- Kuinka paljon voin varata tuloistani lainanhoitomeneihin?

- Enhän ole pulassa, jos korkotaso nousee?
- Minkä viitekoron valitsen?
 - Minkä lyhennystavan valitsen?
 - Muistanhan pyytää oikeuden lyhennysvapaisiin jaksoihin?
 - Mikä on tällä hetkellä marginaalikoron taso?
 - Onko järkevä tarttua pankin tarjouksiin korkosuojauksista? Paljonko ne maksavat?
 - Onko lainassa piilokuluja? Paljonko on todellinen vuosikorko?
 - Muistinhan pyytää tarjouksen useammasta pankista?

7. Miksi lainanottajan kannattaa seurata korkojen kehitystä?

- Yleisestä korkotasosta on hyvä olla perillä. Jos on ottanut lainaa matalan korkotason aikana, on luultavaa, että korot jossakin vaiheessa nousevat. Siihen kannattaa varautua, kun suunnittelee omia menojaan.
- Marginaalikoron taso vaihtelee mm. pankkien välisen kilpailutilanteen mukaan. Jos uusia lainoja myönnetään pienemmällä marginaalilla kuin mitä lainanottaja aikaisemmin sai, kannattaa olla yhteydessä pankkiin ja pyytää itselleen alemmaa marginaalia. Pankin ei tarvitse suostua pyyntöön, mutta asiakas voi halutessaan ottaa uuden halvemman lainan toisesta pankista ja maksaa sillä vanhan lainansa pois.

Aineistotehtävät

8. Tutki lainamenojen arviolaskelmaa.

- a) **Arvioi, onko esimerkkilainojen korko matala vai korkea. Mistä eri syistä arviolaskelma ei välttämättä toteudu?**
- Lainojen korkoprosentti on matala, etenkin asuntolainan, jonka korko on alle 1 %. Myös kulutusluoton korko on varsin matala.
 - Arviolaskelma ei toteudu viivästyskoron vuoksi, jos asiakas ei suorita maksuja sovitussa ajassa. Se ei myöskään toteudu, mikäli asiakas haluaa tehdä muutoksia maksuohjelmaan (esim. lyhennysvapaa) ja pankki suostuu siihen.
- b) **Pohdi, miksi kahdessa lainassa on eri korkoprosentti.**
- Asuntolainassa on matalampi korko kuin kulutusluotossa. Asuntolainan vakuutena on asunto, mikä vähentää pankin riskiä. Kulutusluotoissa on asuntoluottoja korkeammat korot, koska ne ovat riskipitoisempia. Kulutusluotot saattavat olla vakuudellisia, mutta ne voivat olla myös vakuudettomia.
- c) **Päättele, mihin samaan viitekorkoon kumpikin laina on sidottu.**
- Lainalaskelmat on tehty syyskuussa 2020. Koska korontarkistuspäivä tiedetään etukäteen (3.3.2021), voi aikajaksosta päätellä, että viitekorko on euribor 6 kk.
- d) **Paljonko korkomenot kasvaisivat, jos viitekorko nousee kaksi prosenttiyksikköä?**
- Asuntolaina (pääoma 7320,1 euroa): lisää maksettavaa tulisi vuodessa 146,40 euroa, eli esimerkkilaskelmassa korkoa pitäisi maksaa 73,20 euroa enemmän.
 - Kulutusluotto (pääoma 19 006, 65): lisää maksettavaa tulisi vuodessa 380,13 euroa, eli esimerkkilaskelmassa korkoa pitäisi maksaa 190 euroa enemmän.